

actualisatie
kerndoelen

Taal- en leesonderwijs voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

CONGRES 10 OKTOBER 2023

// Ronde 2: 14.00-15.00 uur

// Dinsdag 10 oktober 2023

Even voorstellen

Stephanie Kastelein

Annette van der Laan

Programma

/ Profielschetsen taal (plenair)

- / algemeen
- / uitwerking voor onderwijs aan leerlingen:
 - taalontwikkelingsstoornis (TOS)
 - moeilijk lerend

/ Maatwerk aanpassingen taal (in 2 groepen)

- taalontwikkelingsstoornis (TOS)
- moeilijk lerend

Profielschetsen taal

- ✓ <https://www.slo.nl/thema/meer/passende/shared/profielschetsen/>
- ✓ Profielschetsen beschrijven:
 - ✓ de karakteristiek van het profiel
 - ✓ taalkenmerken en mogelijke gevolgen op de taalontwikkeling
 - ✓ sterke kanten

Profielschets taalontwikkelingsstoornis (TOS)

TOS in het kort:

- / Meest voorkomende ontwikkelingsstoornis (een á twee leerlingen per schoolklas)
- / Problemen met taal in de hersenen
- / Geen gehoorprobleem, fysiek probleem, emotioneel probleem, etc.
- / Heterogene kenmerken
- / Met name problemen op woordniveau
- / Komt vaak samen voor met een andere stoornis, vaker dan verwacht

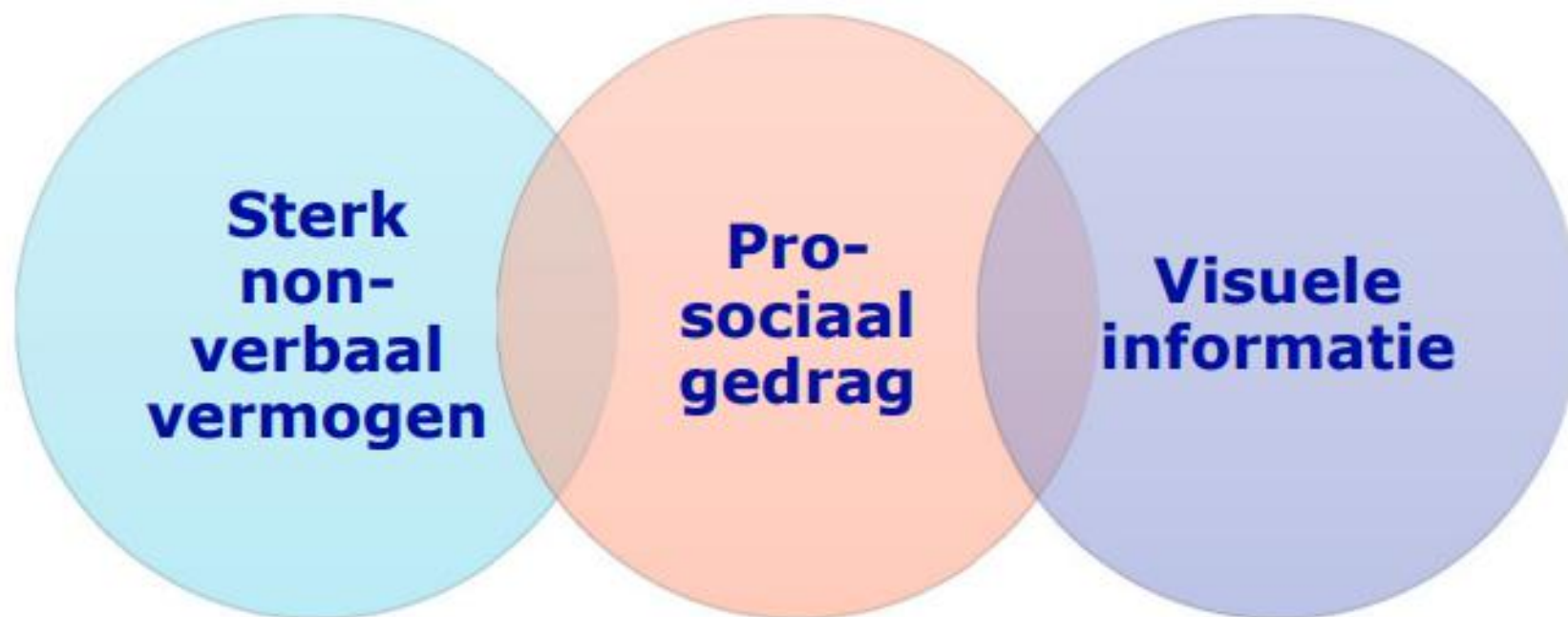
TOS

“Het is belangrijk te onthouden dat niet alle leerlingen met TOS dezelfde problematiek hebben.”

Taalkenmerken

- / heeft moeite met het begrijpen van anderen, en met zichzelf begrijpelijk maken;
- / praat niet of weinig;
- / kent weinig woorden;
- / kan moeilijk op woorden komen;
- / is moeilijk te verstaan;
- / heeft moeite met talige instructie, en kan talige opdrachten niet goed uitvoeren;
- / heeft moeite met het vertellen van verhalen;
- / maakt korte zinnen met veel fouten;
- / neemt geen deel aan klassengesprekken;
- / zegt vaak: ‘weet ik niet’, omdat snel antwoorden moeilijk is;
- / lijkt slecht te luisteren;
- / wordt snel boos, en komt sneller in conflict met anderen;
- / heeft weinig zelfvertrouwen;
- / heeft moeite met sociale contacten.

Sterke kanten van leerlingen met TOS

Profielschets moeilijk lerend

Profiel in het kort

- / Het IQ ligt ongeveer tussen de 70 – 85
 - / Het beeld van de ontwikkeling bij deze leerlingen is zeer wisselend; vooral de sociale omgeving kan van doorslaggevend belang zijn.
 - / Door het beperktere leervermogen zijn er waarschijnlijk ook achterstanden bij het leren lezen en schrijven.
 - / Bij technisch lezen speelt IQ in principe geen rol, hoewel er waarschijnlijk wel een bodemgrens is om vlot te leren lezen.
- / "Ik wil niet voor schut staan als ik iets moet voorlezen op de hogere school. Dat is echt mijn grootste nachtmerrie. Daarom blijf ik lezen."*

Moeilijk lerend

Taalkenmerken

- ✓ algemeen vertraagd in taalontwikkeling (presteert dus op alle taalaspecten op lager niveau);
- ✓ minder goed opgebouwde parate kennis;
- ✓ minder goed (verbaal) geheugen;
- ✓ tragere en minder adequate verwerking van informatie;
- ✓ kleinere woordenschat, minder diepe woordkennis;
- ✓ zwakke semantische, syntactische en pragmatische taalopbouw, bijvoorbeeld eenvoudige grammaticale opbouw van zinnen, soms nog sprake van overregulatie (bijvoorbeeld 'gaande' in plaats van 'ging');
- ✓ automatiseringsproblemen;
- ✓ taalbegrip/ en productie vooral hier-en-nu, concreet;
- ✓ taalbegrip is zwak, bijvoorbeeld uitvoeren van meerdere instructieopdrachten.

Sterke kanten van profiel moeilijk lerend

- vaak praktisch ingesteld
- vaak direct in hun taalgebruik
- gebruik van hulpmiddelen
- gebruik van betekenisvolle materialen

"Ik kan heel goed lange verhaaltjes schrijven. Maar mooi schrijven kan ik niet. Als ik langzaam schrijf, dan wordt het heel mooi."

Maak een keuze:

- Verdieping in TOS
- Verdieping in moeilijk lerend

✓ Leespauze

✓ Naar welk domein gaan we kijken?

✓ Onderstrepen/markeren:

- Welke aanpassingen doe je nu al? (onderstrepen)
 - Welke aanpassing(en) zou je graag willen toepassen in de klas/school? (geel)
- Kies er maximaal 5.

Meer informatie over profielschetsen

/ Profielschetsen taal:

<https://www.slo.nl/thema/meer/passende/shared/profielschetsen/>

Naast TOS en moeilijk lerend ook uitgewerkt voor:

- Leerlingen met dyslexie
- Leerlingen met ADHD
- Leerlingen met Autisme Spectrum Stoornis (ASS)
- Leerlingen met een auditieve beperking: doof of slechthorend
- Leerlingen met een visuele beperking: blind of slechtziend

/ Profielschetsen rekenen:

<https://www.slo.nl/thema/meer/passende/shared/profielschetsen/>

Uitgewerkt voor:

- Leerlingen met dyscalculie Brailleleerlingen
- Leerlingen met autisme of een Autistisch Spectrum Stoornis (ASS)
- Leerlingen met Cerebrale Parese (CP)
- Leerlingen die moeilijk leren

Meer informatie over maatwerk aanpassingen taal

Maatwerk aanpassingen taal:

<https://www.slo.nl/thema/meer/passende/po/taal/>

Naast TOS en moeilijk lerend ook uitgewerkt voor:

- / dyslexie
- / ADHD
- / ASS
- / auditief beperkt
- / visueel beperkt

Aanmelden nieuwsbrief gespecialiseerd onderwijs

[https://www.slo.nl/sectoren/so/
netwerk-gespecialiseerd-
onderwijs/](https://www.slo.nl/sectoren/so/netwerk-gespecialiseerd-onderwijs/)

✓ s.kastelein@slo.nl

✓ a.vanderlaan@slo.nl